

скырг-
Б 48

Өскөнбай
БЕРДИБАЕВ

БАДАХШАН
балладасы

кр.

Скырп
Б 48

Өскөнбай Бердибаев

БАДАХШАН БАЛЛАДАСЫ

Чыгармалар жана баяндамалар

Бишкек
2023

УДК 821,51-3
ББК 84 (5 Кир)-44
Б48

Бердибаев Өскөнбай.
Б48 Бадахшан балладасы (Чыгармалар жана
баяндамалар.) Б. 2023; -80 б.
ISBN 978-9967-492-12-7

Бул китепте акын жана жазуучу
Өскөнбай Бердибаевдин Бадахшандык
кыргыздар жөнүндө сүрөттөгөн алардын
жашоо турмушу, табияты жана көркөм
дүйнөсү жөнүндө чыгармалар камтылды.

Китеп окурмандардын кеңири
чөйрөсүнө арналат.

УДК 821,51-3
ББК 84 (5 Кир)-44
© Бердибаев Ө. 2023.

СӨЗ БАШЫ

Бар болгула, Бадахшан кыргыздары!

Аскасы асман тиреген Памир тоолорунун
койнунда жашаган Бадахшандык кыргыздар жан-
дүйнөсү бай, ыр-күүгө жакын, ата салтын, эне
тилин аздектеп келген улуу эл. Кылымдардан бери
Бадахшан чөлкөмүндө жашаган башка улуттардын
өкүлдөрү менен ынтымак достукта жашап келет.

Арпа, буудай, жер-жемиш өспөгөн Тоолуу-
Бадахшан автономиялуу облусунун Мургап
районунун эли мал чарбачылык, мергенчилик, кол
өнөрчүлүк менен жашоо кечиришет.

Бийик тоолуу аймактын катаал шартында
жашаган Бадахшандык баатыр эл улуу тоолордун
түгөйү сыяктуу ар дайым тоолор менен тамырлаш
жана тагдырлаш болуп келди.

Эмесе, сиздерге Бадахшандык кыргыздардын
көркөм өнөрүн, жашоо-турмушун, тагдыр-
таржымалын сүрөттөп, ыр-аңгемеге айлантип
жазган азыноолак чыгармаларымды тартуу
кылайын.

Сөзүбүздүн акырында кемибей, соолбой,
түгөнбөй түбөлүк бар болгула, Бадахшан
кыргыздары демекчибиз.

Автор.

Чокулары чолпон жылдыз түнөгү,
Мөңгү суусу табиягаттын мурөгү.
Алгыр бүркүт таңшып учкан айланып,
Алай-Памир Азиянын жүрөгү.

Кайкы жондо кайберендүү белестер,
Кайрандарым кайып болгон элестер.
Кайрык ырлар обон кошсо шамалга,
Кайра-кайра өзүңөрдү мен эстейм.

Кайкы жолдо кайберендүү белестер!
Кайра-кайра өзүңөрдү элестейм!

АКСАКАЛДАР

Булуттай жамгыр төгүп өткөнсүңөр,
Бурулуп бийиктерге кеткенсиңер.
Асманда ак жылдыздай аксакалдар,
Ааламдан бир жарк этип өчкөнсүңөр.

Унутпай нурдан бүткөн жүзүңөрдү,
Узактан издеп келем өзүңөрдү.
Агарып ай тийгенде чокуларга,
Аскалуу тоодон көрдүм изиңерди.

Өзөндөн ийген мөлтүр булаксыңар,
Өмүрдөн узап кеткен ырааксыңар.
Жомоктой кыялдарда жашай берчү,
Жок болбой жанып турган чыраксыңар.

Ааламга алыс узап кеткенсиңер!!!
Асмандан жылдыз болуп өчкөнсүңөр!!!

ШАМАЛГА КАКТАЛГАН МЕРГЕН

Биз сөз кыла турган бул инсан Кенжебаев Токтомат 1940-жылы Тоолуу-Бадахшандын Мургап айылында төрөлгөн. Аталган айылда орто мектепти аяктаган соң, 1961-жылы аскерге чакырылып Өзбек ССРинин Ташкент шаарында аскердик милдетин өтөп, 1964-жылы кайтып келген. Армиядан келген соң Мургаптагы Ак-Суу ГЭСинде төрт жылы эмгектенет. Андан кийин Кара-Көл айылында дизелдик электр станциясында пенсияга чыкканга чейин эмгектенет. 1988-жылдан баштап Жаңы-Жер участкасындагы чет элдик мергенчилик лагеринде мергенчи жандоочу болуп ишке орношот. Өзүнүн мергенчилик кыраакылык жөндөмү бар Токтомат мерген бул жерде көптөгөн жетишкендиктерди көрсөтө алат жана коллективдин чоң ишеним урмат-сыйга ээ болот.

1990-жылы чет элден келген конок мергенчиге мүйүзүнүн узундугу 1 м 79 см болгон түпкү уюлу 59 дюм болгон дүйнөлүк аркар наамына татыктуу эң чоң кулжаны аттырган. Бул дүйнөлүк рекорддордун бири болгон. Ал аткан кулжанын мүйүзү Европа өлкөлөрүнүн 57 мамлекет катышкан мергенчилик олжолор көргөзмөсүндө үч жолу алдыңкы Гран-при сыйлыгын жеңип алган.

Аттиң арман, быйыл арабыздан бул мерген 83 жашында өтүп кетти. Токтомат мерген ажылык парзын өтөп келип Чоң-Алайдын Сары-Могол айылында өмүрүнүн аягына чейин жашады. Ал кишинин Эсен аттуу уулу, тогуз небереси, он жети чебереси бар.

Бул кишиге Америкадан атайын бюст жасалып белек катары ыйгарылган. Ал бюстта “шамалга какталган мерген” деген сөздөр жазылган.

Токтомат мерген

ТОКТОМАТ МЕРГЕН

Ушул ыр саптарымды,
Токтомат мергендин жаркын элесине арнаймын.

Кара-Көлдүн толкуну,
Кайрылып бүгүн толкуду.
Муз-Көлдүн шамал толкуну,
Муңканып бүгүн толкуду.
Байгашка-Турук, Даңкайдан,
Кайберен баскан маңкайган.
Кызыл- Жээк, Даңкайдан,
Кулжалар качкан каркайган.
Жаныбардын ыйыгы,
Жаңы-Жердин кийиги.
Кайберендин ыйыгы,
Кокуй-Белдин кийиги.
Токтомат мерген ажы ата,
Тоолордо түнөк таптыңыз,
Токтобой кыйып бастыңыз.
Айланган кулач мүйүздүү,
Ак кулжасын аттыңыз.
Токтомат мерген ажы ата,
Кырларда түнөк таптыңыз,
Кыр-кырлап нечен бастыңыз.
Кере-кулач мүйүздүү,
Керилген кулжа аттыңыз.
Кара-Арттын куюн шамалы,

Кара-Көлдүн аралы.
Маркан-Суунун шамалы,
Муз-Көлдүн жээк аралы.
Токтомат мерген ажы ата,
Элесте калды жүзүнүз,
Белесте калды изиңиз.
Каректе калды жүзүнүз,
Кайкыда калды изиңиз.
Жашоодон кетип өзүнүз,
Жүрөктө калды сөзүнүз.
Көл жүзү тунук ай карап,
Көл жээги шибер жайкалат.
Кара-Арттан кайрып жел соксо,
Кара-Көл кээде чайпалат.
Аралда аңыр, ак-куу бар,
Айланып учат ак-куулар.
(Ажы ата) элесте жашап калдыңыз,
Толкунда сүзгөн ак-куудай.
Жан-Айдар менен Чыны-Суу,
Дайранын терең улуусу.
Ак-Байтал менен Чыны-Суу,
Ашуунун бийик улуусу.
Ааламга чыгып атыңыз,
Ашуудан аркар аттыңыз.
Далайга кетип даңкыңыз,
Дабаандан кулжа аттыңыз.
Белен-Кийик, Кызыл-Арт,

Билгендер сизге кызыгат.
Уй-Булак менен Кызыл-Арт,
Уккандар сизге кызыгат.
Токтомат мерген ажы ата,
Дүрбүнөн карап кийикти,
Дөөлөттү тапкан бийиктен.
Кароолдон карап кийикти,
Кадырын туткан бийиктен.
Кайран асыл өзүнүз,
Каадалуу эле сөзүнүз.
Кайкалатып дөш бердин,
Калкка далай гөш бердин.
Кайкалатып сеп бердин,
Калкка далай эт бердин.
Эсил алтын өзүнүз,
Эптүү болгон сөзүнүз.
Ок-Салыр мазар бейиттүү,
Өткөнүнүз кейитти.
Кызыл-Арт мазар бейиттүү,
Кеткениңиз кейитти.
Кокуй-Бел ашуу Сай-Конуш,
Кош короолуу жай конуш.
Кара-Чым, Чөбөк, Сай-Конуш,
Кара-Көл жерим жай конуш.
Мылтыгыңыз күмүштөн,
Алтындын куну бар эле.
Көнүлүндө кири жок,

Мергеним ,кичипейил жан эле.
Табышмак тагдыр бул өмүр,
Талашсыз өтөр күн өмүр.
Тоолордо жашап бир мерген,
Тарыхта калды бир өмүр.
Кайчылаш жолдор бул өмүр,
Кайкыда өткөн күн өмүр.
Кайберен менен катарлаш,
Кылымга калды гүл өмүр.
Токтомат мерген ажы ата,
Унутпайт сизди калкыбыз.
Калайык калк жалпыбыз,
Алыскы тоодо мерген деп.
Ааламда калды даңкыңыз.
Сиз үчүн дуа кылабыз,
Унутпай эстеп турабыз.
Сары-Колдон чыккан мерген деп,
Санжыра дастан кылабыз.
Бейиштен болсун ордунуз,
Жаннаттан болсун жайыңыз.
Кудайдан тилеп ар убак,
Сиз үчүн бата кылабыз!!!

Тоолордо жашап бир мерген,
Тарыхта калды бир өмүр !!!

ЖОЛДОРДУ ЖОМОК КЫЛЫП ЖАЗЫП КЕТТИМ

Ойлонуп көпкө анан, басып кеттим,
Ой тоого сапар салып ашып кеттим.
Чокудан чолпон жылдыз көрүнгөндө,
Жолумду жомок кылып жазып кеттим.

Асманым ачык болуп түнөрбөгөн,
Жазганым тоолор болду түгөнбөгөн.
Биликтей бийиктерде жарык турду,
Жан-дүйнө кайрыктары түк өлбөгөн.

Жайытым суусу дары мүрөк болсо,
Жатагым кайберенге түнөк болду.
Жер-эне аска зоолор асман чоку,
Денеме согуп турган жүрөк болду.

Шилтедим кадамымды, калемимди,
Шиберлүү гүлгө айттым дарегимди.
Көктөмдө кайберендүү кайкы тоолор,
Көркүнө кадап койдум карегимди.

Ой тоону сапар салып ашып кеттим!
Жолумду жомок кылып жазып кеттим!

Тоолуу Бадахшан автоном облусу, Хорог шаары.
Мургаптык кыргыздардан чыккан чыгаан инсан Касым Бердибековдун эстелиги. К.Бердибеков Бадахшандын Аличор айылында төрөлгөн. Белгилүү революционер болгон. 1921-жылы алгачкы ревкомдун төрагасы, андан соң 1932-жылы Бадахшан обл аткаруу комитетинин орун басары, 1934-жылы Мургап райаткаруу комитетинин төрагасы болгон. 1936-жылы ак жеринен репрессияланган. 1989-жылы акталган. Учурда Аличор мектебине ысымы ыйгарылган жана Тоолуу-Бадахшандын Хорог шаарындагы Биримдик аянтында айкели орнотулган.

Коммунисттик партиянын Тоолуу-Бадахшан автономиялуу облустук комитетинин экинчи секретары Афанасьев Мургап райондук аткаруу комитетинин төрайымы Абдырахманова Сайра жана Мургаптык кыргыздар. Мургаптагы музейдин ачылышы.

ТЭЭ АЛЫСТАН КӨРҮНДҮМ

Оо өмүр деңизинде чөмүлдүм,
Жээгинде толкун болуп көбүрдүм.
Терезеден тиктеп жанган жылдызды,
Тээ алыстан үрүл-бүрүл көрүндүм.

Караңгыда үлбүрөгөн чырак бир,
Кайда жүргөн караанымды сурап тур.
Далай жылдар дайыным таппай кеткенде,
Дарегимди түндөн келип сураптыр.

Жаза басып адашканда жолумдан,
Жарык кармап кимдер тартты колумдан.
Өрдү көздөй өтө берет турбайбы,
Өмүр жолдор өрмөк сындуу согулган.

Көк гүлдөрдү аскаларга жашырып,
Көп күндөрдү ашуулардан ашырып.
Кайберендин түнөгүндө байырлап,
Жалындаган жаштык калды жашынып.

Өткөн чактар унутулбай чынында,
Өтүп барам кырктын ашкан кырында.
Төбөсү ак бийик таза тоолордо,
Түбөлүккө калсам экен бир ырда.

Караңгыда үлбүрөгөн чырак бир!
Кабарымды кимдер келип сураптыр!!!

Бадахшандык кыргыздар. Өткөн күндөрдөн бир элес.

БИР КАЙРЫКТАР

Мындан бир топ жыл мурда, бир дептерге
ушинтип жазган экенмин.

Үйдө эски документтерди дептерлерди аңтарып
отуруп таап алдым.

Бүгүн ата энем түшүмө кирди эжеме айтсам, -
сенден дуба үмүт кылат экен, деп айтты.

Анан көрүстөнгө барып өткөндөргө куран окуп
дуба кылып келейин деп жөнөдүм.

Мен жымжырт, үнсүз, таза көрүстөндөрдү
аралап басып анан куран окуп бата кылып келем,
көрүстөндөр ар дайым жымжырт, мага ошол үнсүз
жымжырттык абдан жагат, ошентип ар жума сайын
көрүстөндөргө келүүнү адатка айландырып алдым.

Өзүм бар сап кайкыда элендеген,
Сөзүм бар сага кайра келем деген.
Белектей арнаганым бир кичине,
Бекитип жүз аарчыга белендеген.

Жар үстү кыштактын тамдары,
Жаркырап жагылган шамдары.
Желпинет жел тийсе шуудурап,
Боз жолдун жээгинде талдары.

Ордо атып ойногон чалдары,
Оромпой тебишет балдары.
Күңгөйдө жайылып жүрүшөт,
Кой эчки короолоп малдары.

Аркырап шамал ыйлады,
Асмандан жамгыр төгүлүп.
Кыштактан узап бараткан,
Караандар узак көрүнүп.

Айылдан узап бараткан,
Адамдар узак көрүнүп.

Өмүрдө деңиз көрбөсөм ,
Өзүм не деңиз сагынам.
Өңүмдө эмес түшүмдө,
Жээгинде толкуп агылам.

Жоголдум бүлүндүм куралдым,
Ийиктей айланып буралдым.
Чалынып баратып чоң жолдо,
Оңдолуп түзөлүп туралдым.

[illegible]

Жылдыздар көктө бийик катарлашты,
Жымындап жылдар менен катар басты.
Сан күндөр чыйыр салган сересине
Сагынчым силер менен сапарлашпы.

Сан жылдар жылдыз айлар катарлашпы,
Сагынычым силер менен сапарлашбы.

Мен өзүм тоолордо кетсем дагы, зоока таштарга,
аскаларга, жылга жыбыттарга, кокту-колотторго,
эски журттарга атымды жазып калтырдым.
Ким менин атымды аскадан же таштан, же
дубалдардан окуган болсо мени эстей жүрсүн.

УЛУТТАР АРАЛЫК ДОСТУКТУН БЕЛГИСИН БИЛДИРГЕН АДАМ ЫСЫМДАРЫ

Тоолуу Бадахшан өрөөнүндө биз менен
коңшулаш жашаган элдердин арасында
Кыргызбай, Кыргызбек, Кыргызмо, (Кыргызмо
аялзатына таандык ысым) деген ысымдарды көп
эле учураттык, менимче бул ысымдар илгери
улуттар арасындагы достуктун бир белгисинин
символу сыяктуу.

Андан кийин көп жерлерде Казакбай, Өзбекбай,
Кыргызбай, Орусбек, Калмакбай, Дунган,
Тажикбай ж.б.у.с ысымдарды угуп билип жүрөбүз.

Ар улут башка коңшулаш улуттар менен
жашагандан коюлуп калган ысымдар деп ойлойм.

Ушул Элчибек, Элчибай, Өзбекбай, Арапбай,
Тажикбай, Ооганбек, Түркбай, Кытайбек, Азарбек,
Кыргызбек, Кыргызбай, Казакбай, Памирбек деген
сыяктуу ысымдар боюнча пикир калтырыңыздар.

Кеп төркүнү улуттардын достук ынтымагы
жөнүндө болмокчу.

Ишкашим району, Кыргызбай, Кыргызбек.

Хорог шаары Кыргызбай.

Чоң-Алай району Жайылма айылы Өзбекбай.

Өзгөн району Өзбекбай, Мургап району
Тажикбай, Казакбай. Чоң Памир өрөөнү Ооганбек.

Дагы ушундай ысымдарды билсеңиздер
жазыңыздар.

Учурда ушундай улуттар аралык достук
ынтымакты билдирген ысымдарды койсо кандай
болмок.

Бөлүнүп жарылуудан, биримдик достук жүз эсе
артык!!!

ТООЛУУ-БАДАХШАНДЫН КЫРААН МЕРГЕНИ ТОКТОМАТ АТАНЫН МЕРГЕНЧИЛИК БУЮМДАРЫ

УНУТУЛГАН АЙМАК

Мен ютубтан, унутулган аймак "Заброшенные городки" деген көрүүлөрдү көп көрөм. Анан ар нерселерди ойлой берем.

Жүрөк сыздайт, бир шаарчада бир картаң адам жалгыз өмүр кечирип калгандар бар.

Эмнеге баардык элдер ал жерлерден кеткенде кээ бирлери кетип калышкан эмес.

Мен ойлойм унутулган аймакта жалгыз калгандар ал жерде алтындай жаштык күнү калган, алар айылын (шаарын) ошончолук сүйөт, тагдыры ошол аймак менен байланышкан, көңүлүндө эч кыя албайт жана өмүрүнүн аягына чейин жашап өлгөн соң, ошол жерде түбөлүк калгысы келет.

Жалгыз калган адамдарга шаарын таштап кеткендер эңсеген байлык акча сыяктуулар түркө арзыбаган нерсе.

Мен ушундай ойлойм.

Унутулган жердин топурагы алтын турбайбы.

Өткөн күндөрдөн бир элес. Мал чарбасынын ардагери Бекжолов Саипжан малчылдардын слетунда сыйлыкка алган унаасынын жанында.

КЫЙЫРДАГЫ КЫРГЫЗДАР

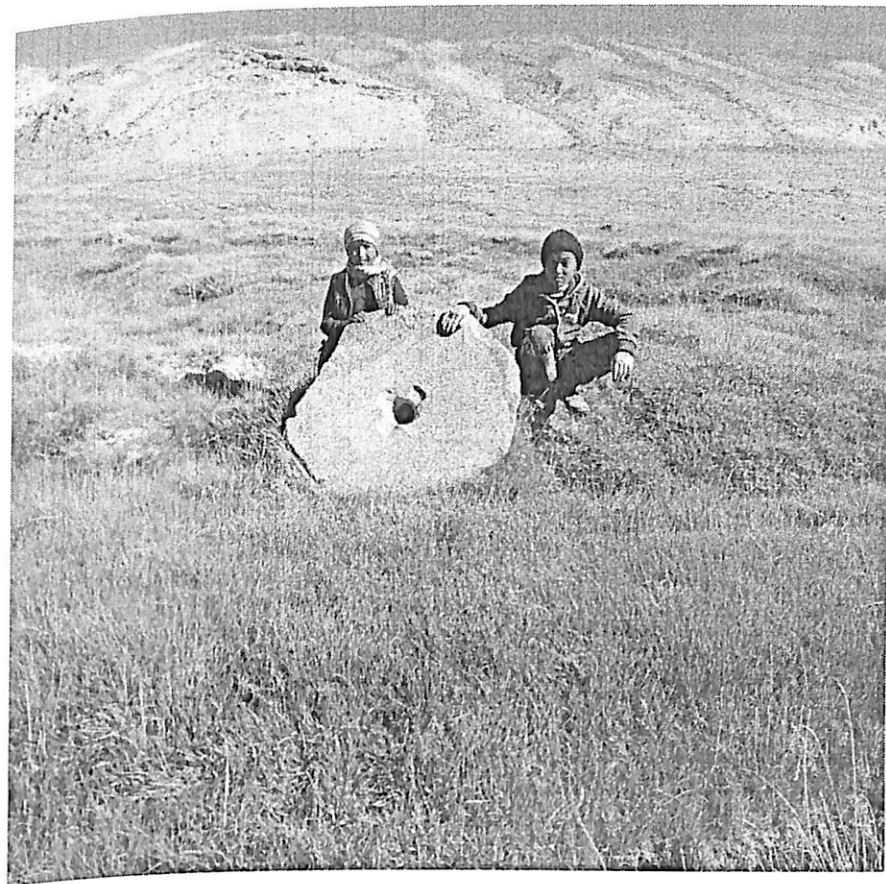
Учкуну жалындаган аз калаарда,
Уңгубуз уютулган аскаларда.
Толкусак толуп ташып кемибей биз,
Кучактай кулач жайдык башкаларга.

Күн болуп бийиктерден тийип турдук,
Күмүш суу булак болуп ийип турдук.
Сүрүлүп ак булуттар баратканда,
Сүзүлүп тиктеп анан сүйүп турдук.

Болсок да жер шарында кенедей биз,
Бийикте деңиздеги кемедейбиз.
Алыстан чыйыр салган изибизди,
Ай асман алкагында ченебейбиз.

Бүркүттөр мекендеген түнөгүбүз,
Бүтүнү бүлүнбөгөн тилегибиз.
Мөңгүнүн мөлтүр тунук сууларындай,
Кири жок таза бойдон жүрөгүбүз.

Кийиктер мекендеген түнөгүбүз,
Кири жок таза бойдон жүрөгүбүз!

Тоолуу-Бадахшан өрөөнүндөгү Тегирмен-Таш жайлоосу.

ЖАРАЛУУ КУЛЖА

Кайкыда кайберендер шашып барат,
Караандап кара тоону ашып барат.
Жайылган топ кийиктин эң артында,
Жаралуу кулжа акырын басып барат.

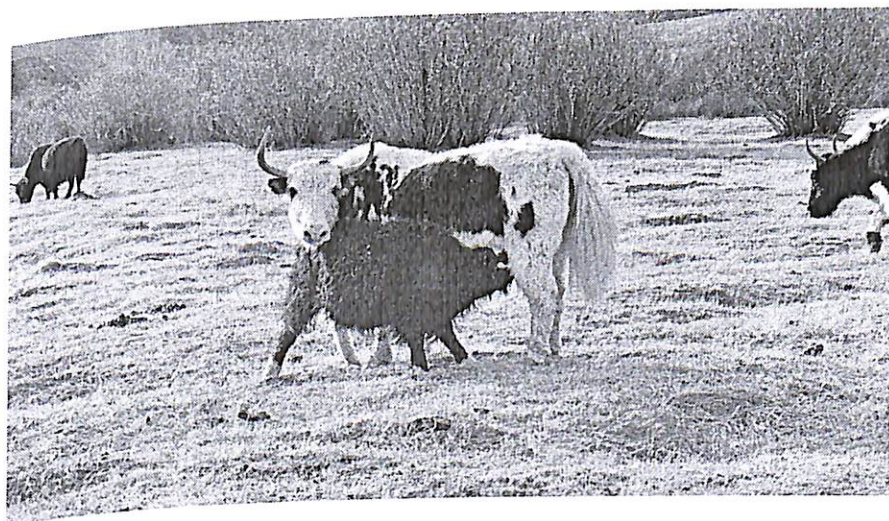
Аркырайт шамал шоокум дирилдеген,
Ак-кулжа азабы көп билинбеген.
Октордун орду толгус онурайып,
Тереңи тегеренип ириндеген.

Кунарсыз кубаты жок алсыраган,
Кубарып илкий басып кансыраган.
Кайкыда кайрылчудай канаттары,
Кудайдан кулжа турду жан сураган.

Аркарлар узап узак кете берди,
Айланып артка таштай өтө берди.
Акыркы араң чыккан деми менен,
Ак-кулжа түнөгүнө жетеленди.

Калдайган мүйүздөрүн жерге кадап,
Кайберен түбөлүккө кете берди.

Кайрылып түнөгүндө кете берди!

Бадахшандын байлыгы топоз чарбасы

Өткөн күндөрдөн бир элес. Тоют топтоо мезгили.

КОШ-АГЫЛДЫН КҮМҮШ КУМДАРЫ

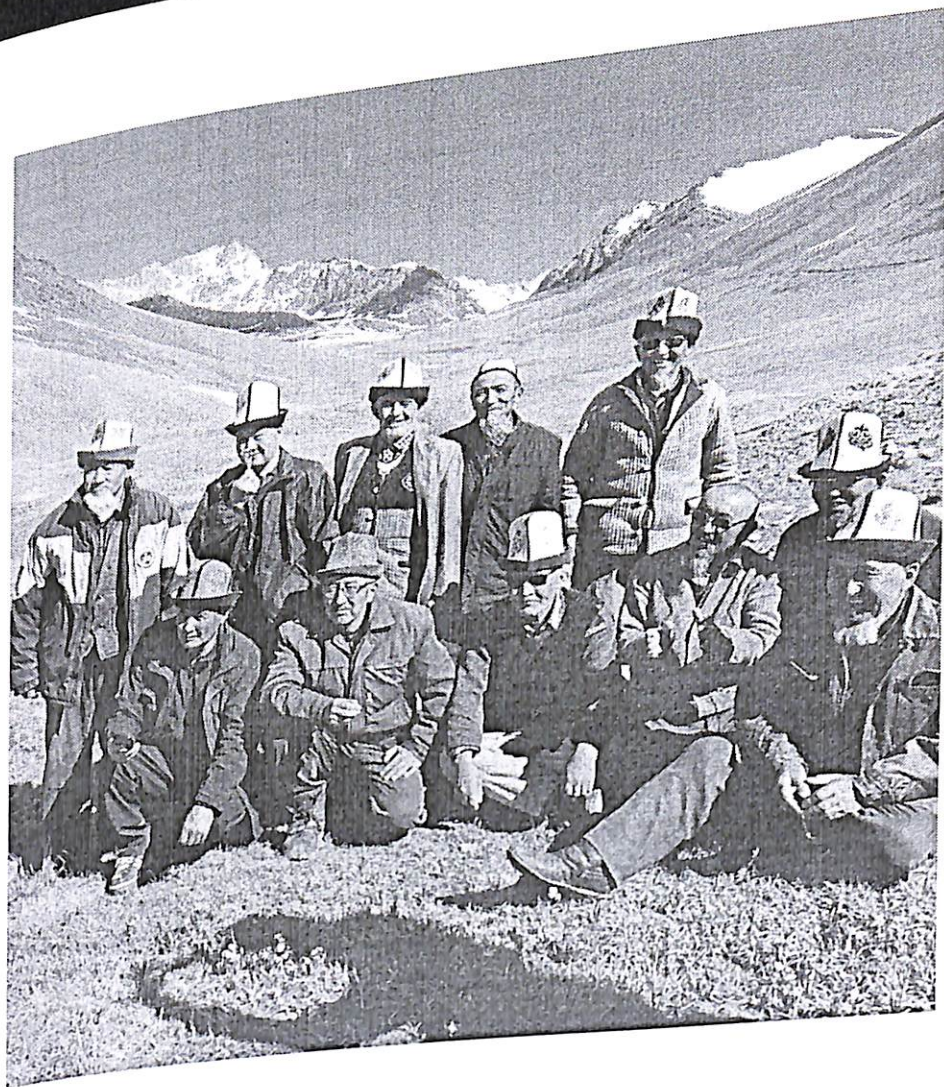
Жарык күндүн жалын жылдары,
Жаш жүрөктүн черткен кылдары,
Көз алдыма даде тартылат,
Кош-Агылдын күмүш кумдары.

Тигилгендей көздөр чын ашык,
Тиктешчүбүз көпкө сынашып.
Кош-Агылдан кеттик коштошуп,
Кайберендей узак кыр ашып.

Ак сүйүүлөр сенде мендеги,
Асыл күндөр ошол жердеги.
Ак аркарлар оттоп жүргөндүр,
Жайлоо жакта Жапыз-Белдеги.

Күлүмсүрөйт көктө нечен күн.
Күмүш окшойт көгүш ошол кум,
Кулжалардын чыйыр жолунда,
Кумга айланып келчү төшөлгүм.

Кош-Агылдын көгүш кумдары!
Өмүрүмдүн күмүш жылдары!

Тоолуу-Бадахшандын ак калпактуу аксакалдары.

МУЗ-АРТТЫН САЛКЫН ШАМАЛЫ

Тийип бетке салкын шамал Муз-Арттан,
Тиктеп ойлуу көпкө турдум узактан.
Төрөлгөндө тосуп алып эң алгач,
Тоолор мени кең дүйнөгө узаткан.

Аласалып арасында жарыштын,
Азыр тоолор мен силерден алысмын.
Булагындан нечен ирет суу ичтим,
Турагыма жүз миң эсе карызмын.

Кайрыла албай калсам дагы өмүрдө,
Айрыла албай жашап келем көңүлдө.
Кайберендер мекендеген тоолорум,
Карааныңа ыр арнаймын кээ бирде.

Адам пенде чыгып түшөр коногуң,
Аягы жок тоолор бүтпөс жомогум.
Алп акындар жазып кеткен ырларда,
Ай айланып ак чокуңа конорун.

Бүтпөс обон бийиктерде жаңырган,
Мыкты ырлар да бийик жерде жазылган.
Мен өзүмдү таппай калсам дүйнөдөн,
Бир өмүрдү кайра издеймин жаңы ырдан.

Доорлордун мезгил айдап кемесин,
Ашуулардын ашып барат белесин.
Аскалардын айкелдери тизилген,
Аталардын окшоштуруп элесин.

Тийип турат салкын шамал Муз-Арттан !!!
Тоолор мени алыстарга узаткан !!!

Согуштун жана эмгектин ардагерлери.
Бадахшан достуктун жана ынтымактын мекени.

ЧАҢКАСАМ ТООЛОРУМДУН БУЛАГЫНА

Чаңкасам тоолорумдун булагына,
Шылдыры угулгансыйт кулагыма.
Аркарлар ай тийгенде келди бекен,
Күңгөйдүн көк шиберлүү тулаңына.

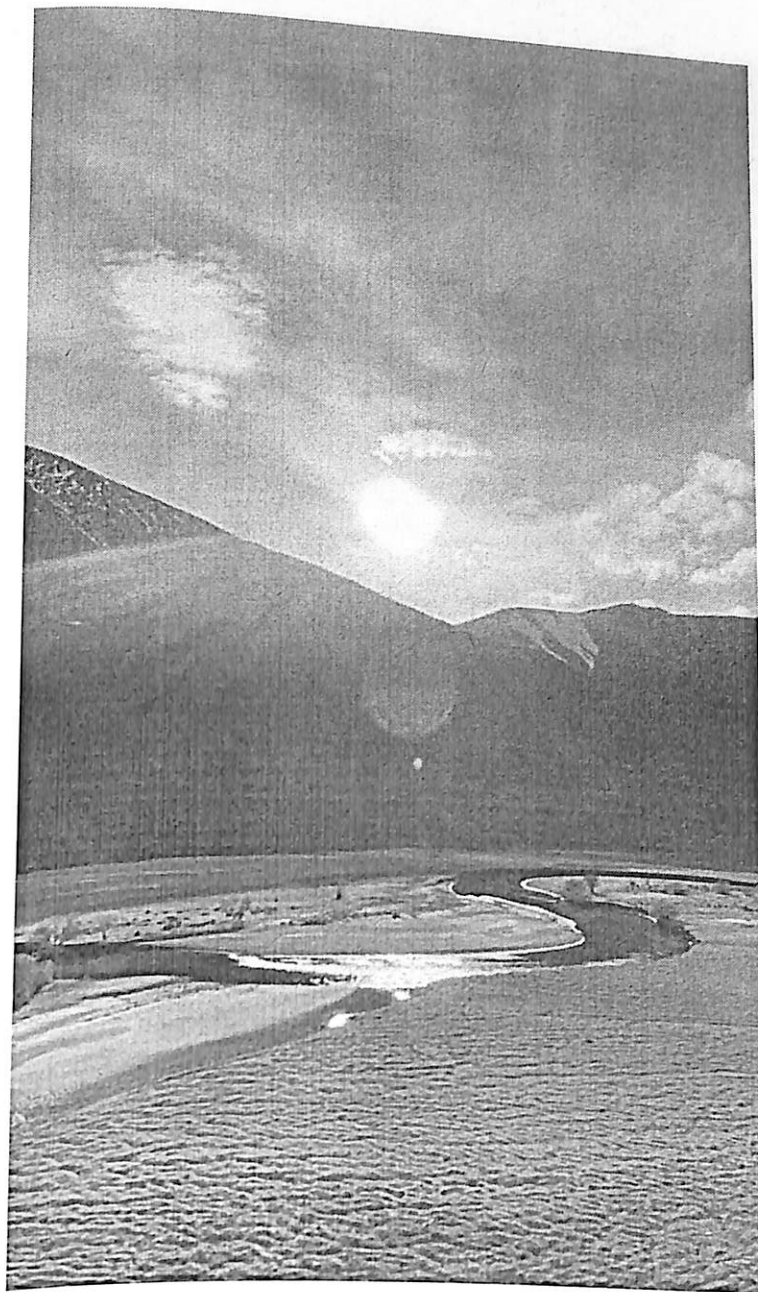
Тегиртип таштан моло курган сымал,
Тектирде теке тиктеп турган чыгар.
Көргөнгө көркөмү көп тоолорум ай,
Өмүрдө өчпөй калган жылдарсыңар.

Чокуда жаркыраган ак карларың,
Чогулуп бийик жүрөт аркарларың.
Мөлтүрөй мөңгүлөрүң соолубасын,
Жашоонун деңизинде дархандарым.

Бийиктеп татаал жолдуу тайкыларда,
Кийиктер баратышат кайкыларда.
Көзүмө элестетип көп эстеймин,
Көңүлдү көшүлтүп бир жай кыларда.

Бүркүттөр бийиктерге уялаган,
Кайберен кайкы жондо кыялаган.
Топ ырлар том-том болуп тоодо калды,
Толтуруп кагаз бетин сыялаган.

Кийиктер келди бекен булагына,
Шыбыры угулгансыйт кулагыма...

БАДАХШАНДА ЫР ТҮНӨК

Жомок сымал жашоодогу ыр түнөк,
Жолоочулар келип кеткен миң түнөп,
Көрктүү эле көктөм өндүү көңүлдөр,
Тоо суулары толуп ташып күркүрөп.

Жаштык өтөт жанып өчөр чолпондой,
Кайра учушат кайкы тоого конгондор,
Бирок эстейт бир өмүрдө көргөндөр,
Бизди унутса бийик дубал коргондор.

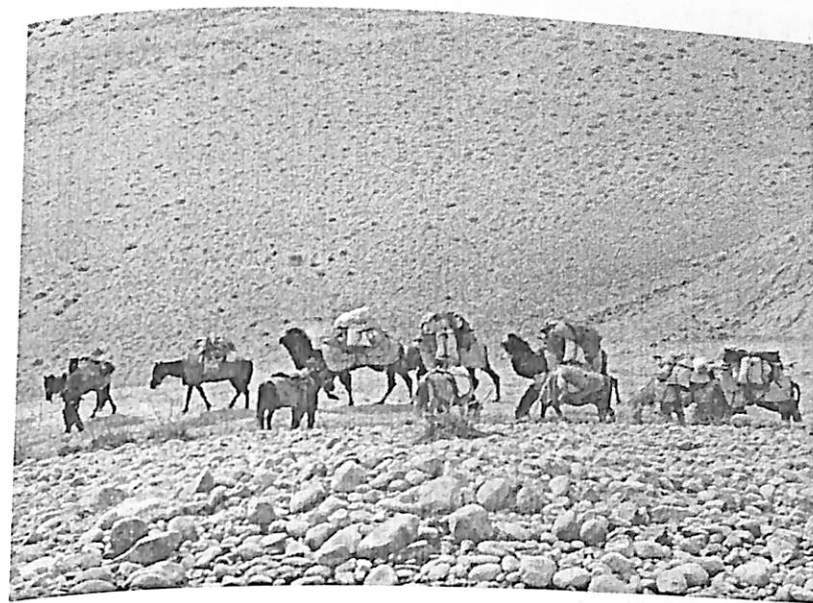
Жашаш үчүн бизге атайын берилген,
Жашоо ушул ак-карасы өрүлгөн,
Жолдон өткөн аса таяк карыя,
Бир кездерде жигит эле керилген.

Жолоочубуз конуп кетчү түнөккө,
Өмүрүбүз токтой албас мүнөткө,
Тирүүлүктө жарыгыбыз өчкөн соң,
Түбөлүккө жашап калсак жүрөктө.

Тирүүлүктө жарыгыбыз өчкөн соң,
Ырларыбыз жашап калсын жүрөктө.

Бадахшандагы айлуу түн.

Мал киндиктүү Бадахшан өрөөнү

ПАМИР ТООЛОР

Алыс жактан из салганбыз өмүргө,
Ал элестер өчпөй жанган көңүлдө.
Кайберендер жашап калган түбөлүк,
Биз жашабай узап кеткен Памирде.

Түн уйкуда кызыктуу туш көргөндөй,
Түнөп жүрүп кийик аткан мергендей.
Түрмөктөлүп толуп ташып эргүүсү,
Тоодон далай ыр жазышты келгендер.

Оо Памирим бүтпөс жомок дастансың,
Далай доор кылымдарды баскансың.
Адамзаттын бийиктеги тагдырын,
Түбөлүккө туу чокуңа жазгансың.

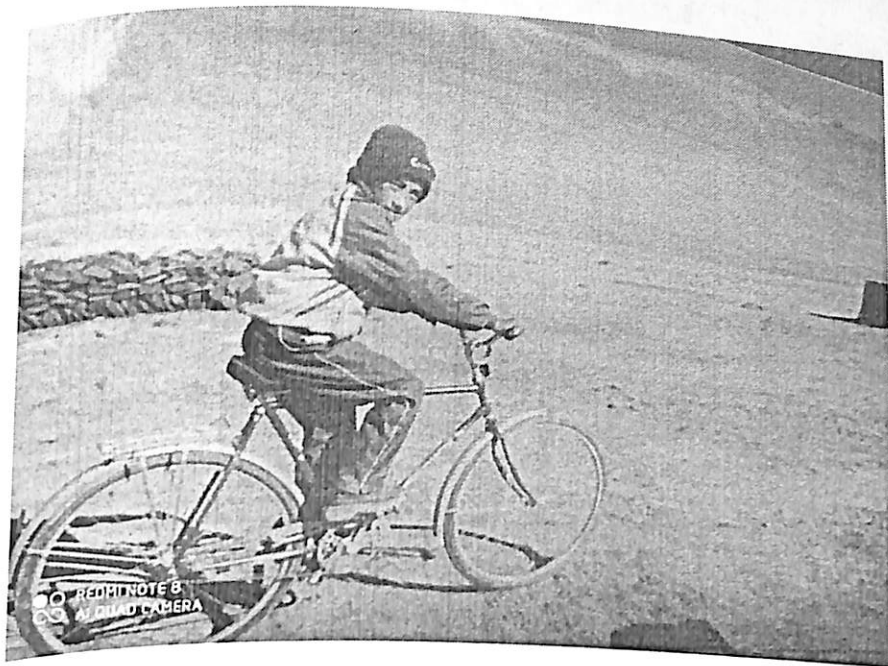
Эски жолдор аталардын изи ошол,
Элестерде калып кеткен биз ошол.
Кырандагы кырдан ырдап үн салган,
Тоолордогу периштедей кыз ошол.

Жаштык кезде самап эңсеп көксөгөн,
Жалын оттор ыссык бойдон өчпөгөн.
Биз Памирден тагдыр айдап кетсек да,
Жан дүйнөбүз жашап калды көчпөгөн.

Алтын күмүш кум ташыңа аралаш,
Асыл күндөр өзүң менен санаалаш.
Сүрөтүңдү тиктеп туруп Памир тоо,
Сүйүп анан жазбай койсок жарабас.

Тоолорумда түркүн түстүү гүл өңү,
Зоолорумда шамал кайрык күүлөрү.
Биздин сыймык бийиктеги Памир тоо,
Биз да ошондой бийик бойдон жүрөлү.

Көп элестер өчпөй калды көңүлдөн!
Биз өмүргө из салганбыз Памирден !

КЫРГЫЗ ӨНУ

Кыйырда өчпөй жарыгын,
Кылымдар болгон тарыхын.
Сан жылдык доор өткөргөн,
Санжыра каткан сандыгын.
Оймогун бийик илишкен,
Белдемчи куру күмүштөн.
Айымдар алтын ак оймок,
Сайманын түрүн билишкен.
Чачбагын кооз илишкен,
Чак-мак таш ойноп күлүшкөн.
Күмүш боо оймок жеңелер,
Кештенин түрүн билишкен.
Сан көлдө асыл бермет бар,
Сары-Колдо ошол берметтер.
Теренде баалуу асыл бар,
Элимде ошол асылдар.
Мургабым сыры көмүскө,
Муз чоку тоого катылган.
Суналтып эшкен арканың,
Сары май кошкон талканың.
Буралтып эшкен арканың,
Боз май кошкон талканың.
Кош кайкы кулжа мүйүзү,
Кош жабык баскан кийизин.

Ак кайкы аркар мүйүзү,
Ашырып баскан кийизин.
Селкинин сулуу ажары,
Саркештеп соккон гажаары.
Айымдын сулуу ажары,
Айланып соккон гажаары.
Ак келин сындуу кайкалап,
Ак-кештең сыңар кайкалак.
Көрктүүлүгүң ажайып,
Көчөтүң соонун паашайы.
Бажырайган чакчагай,
Керемет кештең багжагай.
Кудайым койгон бүт буюруп.
Көчөтүң көрктүү ит куйрук.
Жазганым ак баракча,
Жайкалган кештең таракча.
Сымбатың жүрөк козгогон,
Саймаңыз кош жол кочкорок.
Жээлитип тырмак иш кылып,
Желпинген саймаң ысбылы.
Сүрүлтүп тырмак иш кылып,
Сүрөттүү саймаң ысбылы.
Муз тоодой сындуу өздөрү,
Миң түркүн саймаң кештелүү.
Мунардай сындуу өздөрү,
Миң сырдуу саймаң кештелүү.
Мургабтын кооз жерлери,

Эмгекчил келет элдери.
 Кырк өрүм чач кыздары,
 Кыйланы билет уздары.
 Саамай чачтуу кыздары,
 Сайманы билет уздары.
 Бийикте тулпар туйлаган,
 Бийик эл өнөр сыйлаган.
 Кыйырда тулпар туйлаган,
 Кыргыз эл өнөр сыйлаган.
 Күмүштөн жээк жүз салган,
 Кылымга өчпөс из салган.
 Алтындан жээк жүз салган,
 Ааламга өчпөс из салган.
 Кызылы кызыл агы ак,
 Күмүштөн сөйкө тагынат.
 Кызылы кызыл агы ак,
 Кыргыздын күүсү жаңырат.
 Кыйырда жүргөн кыргыздар,
 Салтынын сактайт жол улап.
 Өмүрдө элес жаз көктөм,
 Өнөрүн сактайт аздектеп.
 Сезимде элес жаз көктөм,
 Салтыны сактайт аздектеп.
 Кан жанга сиңген салтыбыз,
 Кадырлайт өнөр калкыбыз.
 Кыр ойду басып кылымдап,
 Кыргыз деп жандык жалпыбыз!!!

Бадахшандык кыргыз сулуулары

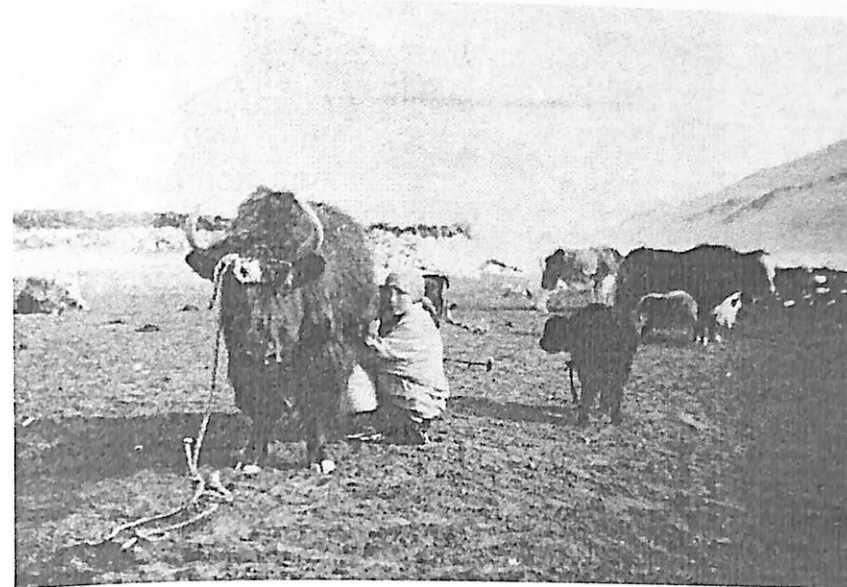

Бадахшандык кыргыз эмгекчил кыз-келиндер

Эмгекчил келет элдери.
 Кырк өрүм чач кыздары,
 Кыйланы билет уздары.
 Саамай чачтуу кыздары,
 Сайманы билет уздары.
 Бийикте тулпар туйлаган,
 Бийик эл өнөр сыйлаган.
 Кыйырда тулпар туйлаган,
 Кыргыз эл өнөр сыйлаган.
 Күмүштөн жээк жүз салган,
 Кылымга өчпөс из салган.
 Алтындан жээк жүз салган,
 Ааламга өчпөс из салган.
 Кызылы кызыл агы ак,
 Күмүштөн сөйкө тагынат.
 Кызылы кызыл агы ак,
 Кыргыздын күүсү жаңырат.
 Кыйырда жүргөн кыргыздар,
 Салтынын сактайт жол улап.
 Өмүрдө элес жаз көктөм,
 Өнөрүн сактайт аздектеп.
 Сезимде элес жаз көктөм,
 Салтыны сактайт аздектеп.
 Кан жанга сиңген салтыбыз,
 Кадырлайт өнөр калкыбыз.
 Кыр ойду басып кылымдап,
 Кыргыз деп жандык жалпыбыз!!!

Бадахшандык кыргыз сулуулары

Бадахшандык кыргыз эмгекчил кыз-келиндер

Сары-Кол кыргыздарындагы,
сайма көчөттөрүнүн аталыштары

Сыңар -кайкалак.

Кочкорок.

Терс кайык.

Тез кайык.

Таңдайча.

Чөмүч-башы.

Үч-көз.

Кырк-шак.

Айнука.

Тепкече.

Тээкче.

Баргекче.

Ит таман.

Тай-туяк.

Төөтаман.

Бөйрөкчө.

Бычак учу.

Кош ээр.

Коён кулак.

Ооган көчөт.

Тул көчөт .

Манжара.

Омуртка көчөт.

Кылыч боо.

Чычкан изи.

Ит куйрук.

Кой көз.

Багжагай.

Паашайы.

Ысбылы.

Таракча.

Кунава.

Каз таман.

Үч баш.

Карга тырмак.

Ала мончок.

Куш канат.

Беш манжа.

Макмал жака.

Чокума.

Пап пап.

Кош жээк.

БҮРКҮТТӨР

Бүркүттөр мейкиндикке бурулабы,
Булуттай көк асманга жуурулабы.
Канатын катуу күүлөп кайрылышса,
Капыстан кара тоого урунабы.

Кыраан да кыйып учса жаңылышат,
Кыйырда кырс жолуна кабылышат.
Мезгили келип калса мертинүүгө,
Кыраакы бүркүттөр да чабылышат.

Бүркүттөр аска-тоону калкалайбы,
Кайкыса кайра көккө чалкалайбы.
Карааны капысынан зоого урунса,
Капилет куш канатын талкалайбы.

Бүркүттөр бийиктиктен кулайт кээде,
Буралып зоого урулуп сулайт кээде.
Тагдыр да бүркүт сындуу адамдарды,
Сындырып канаттарын сынайт кээде.

"ПАМИРДЕН УЗАГАН КӨЧ"

(Көч ыры)

Талпынып узакка баратып,
Куштардай талыган канаты.
Биз ошол тоолуктар өмүрдө,
Тагдырдан тарыхты жараттык.

Ак гүлдөр, кызгалдак, көк гүлдөр,
Ал кезде көрктөнүп көп гүлдөр.
Жамгырлар төгүлчү нөшөрлөп,
Жарылчу булуттар өткүндөн.

Сан ойлор тоолорго коно албай,
Салмагым тоолордой боло албай.
Жолдорум окшобой жомокко,
Өкчөлүп бөксөрдүм толо албай.

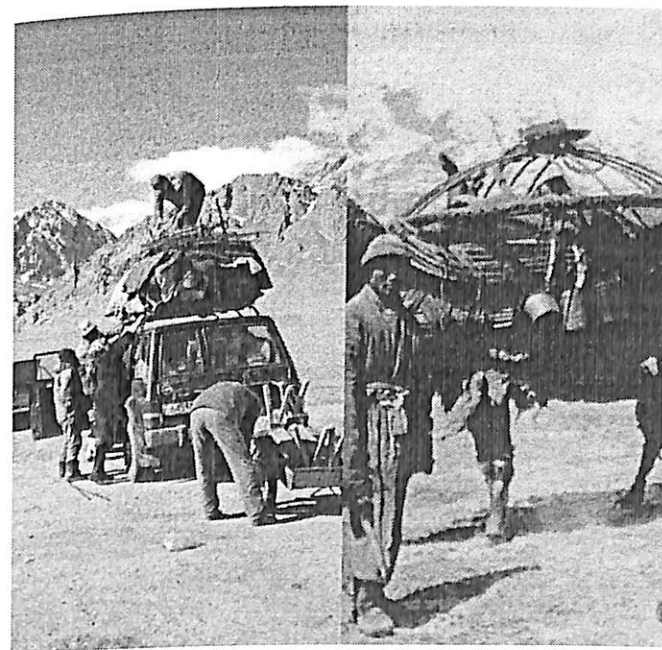
Кылымга кыркылып кертилем,
Кылдардай кырчылып чертилем.
Күнгүрөп күүлөрдө жаңырып,
Доордун добушун келтирем.

Кыйырда кыялап өткөнбүз,
Торолуп тоолордо өскөнбүз.
Аскалуу Памирде жарк этип,
Алыстан ааламга көчкөнбүз.

Өтсөм деп татыктуу жакшы атка,
Өзүмдү арнадым максатка.
Түрүлгөн түгөнгүс түйшүктөр,
Турмуштун жолунда аксатпа.

Чарк атып ойлорум ийиктей,
Чокуда күтүшөр кийиктер.
Бир кезде биз кеткен тоолорго,
Бир күнү жетербиз бийиктей.

Айланат ойлорум ийиктей !!!
Аскадан күтүшөт кийиктер!!!

ТЕРЕЗЕЛЕР

Терезелер эски ошол терезелер,
Теңир белек бергендей тең эселеп.
Тээ асманда жаркыган топ жылдыздар,
Тиктеп жүрүп жеттик биз эрезеге.

Үңүлчүбүз аалам бүт көрүнчүдөй,
Ырыскыбыз асмандан төгүлчүдөй.
Биздин эски үйүбүз түндү катып,
Терезеден таң аппак сөгүлчүдөй.

Боркулдаган суу сымал чайнектеги,
Бороон урса калдырап айнектери.
Желбиречү желектей шамалдагы,
Жипке илинген апамдын көйнөктөрү.

Үн шыбыртын эшиткен кулагы бар,
Үлүң-үлүң өчпөгөн чырагы бар.
Айылдагы эски үйдө терезелер,
Атам менен бир өмүр курагы бар.

Жарык шоола агарган ак таңдагы,
Күүгүм күндүн кызылы баткандагы.
Баары сыйчу биздин көк терезеге,
Айыл, тоолор, адамдар асман дагы.

ГУЛБИЯВАН

(Жапайы киши)

(Бадахшандык кыргыздар киши аюну Гулбияван деп аташат)

Асманга кулач жайып тээ бийиктерде, аппак мөңгү чокуларын күнгө чагылтып Памир тоолору не бир сүрдүү, не бир кооз көзгө тартылат.

Кокту-колот жылга-жыбыттарында түркүн жаныбарлар байырлап, ар-бири өзүнүн табигый түзүлүшүнө жараша шарт-жагдайда ыңгайлуу жерлеринен түнөк таап мекендеп алышкан. Памир тоо арасы жапайы жандыктарга өтө ыңгайлуу болуп эсептелет.

Тоо тамырынан ийген мөлтүр булактары, шаркырап аккан суулары, берметтей тунук көлдөрү, жашыл тулаң шиберлери, аска-зоо тектирлеринде боз от шыбак, терскен, алтын-тамыр, аркар-оту, көөрөк жана башка түркүн-түрдүү өсүмдүктөрү, айтор Памир тоо коюнунда жапайы жаныбарларга, кайберен кийиктерге азык түлүк эсепсиз мол.

Тоо арасында түркүн чөптөрдүн жыты аңкып, жел шамалга ыргала шуулдап өзгөчө бир керемет.

Памир тоолорунун коюнунан суурулуп тээ алыстан бир караан жылганын оозуна карай төмөн көздөй түшүп келе жатты.

Жалгыз караандын көлөмү алыстан өзгөчө көрүнүшүнө караганда, өтө чоң жаныбардай сезилет.

Аюубу? же чоң кулжабы? .
Шамалда түркүн чөптөр ыргалып шуу-шуу шуулдайт, шырт-шырт калдайган караан жылга оозуна жакындап келе берди.

Суурлар ийиндеринен башын чыгарып ышкырышып, кандайдыр бир коркунуч болуп кеткенсип бири-бирине белги берип жатышты.

Тээ бийикте аркар-кулжалар селт этип чочуркашып, калдайган кааранды таң-калыштуу тиктешет. Шырт-шырт, шырт-шырт, бул калдайган караан не бир сырдуу, не бир таң калыштуу, не бир табышмактуу, көзгө көп көрүнбөгөн Памир тоолорунун арасында жашырынып жашап жүргөн жападан-жалгыз Гулбияван (жапайы адам сыяктуу жаныбар) эле.

Бул табышмактуу жандыктын тоодон төмөн карай жөнөшүндө бир мандем бар сыяктуу.

Ар-дайым жылга-жыбыт төрлөрүндө таш-корум жар-үңкүрлөрдө, деги эле адам баласы оңой-олтон жете албаган жерлерди түнөк кылган Гулбияван, бүгүн өлүмгө тике караган баатыр сыяктуу өз эрки менен төмөн көздөй кетип жатуусу да (өзгөчө) биринчи жолу эле.

Илгери-илгери бул сырдуу Памир тоолорунда анча көп эмес, (саналуу эле) Гулбиявандар жашачу .

Кудайдын кудуретиби? же табийгаттын сырыбы? Айтор бул өтө сейрек кездешүүчү сырдуу жандыктар, тукуму уланып көбөйүп кете алышпады. Жылдан жылга азайып жоголуп отуруп жападан жалгыз ушул Гулбияван калган эле.

Бул жаныбардын артына түшүп аңдыган, сары изине чөп салып издеп изилдеп жүргөн, эң коркунучтуу жырткыч душманы ал адам баласы эле. Эртеби кечпи баары бир адам баласынын колунан жок болорун бул жандык билет-туят!

Илгери бул адам баласы анчейин жырткыч, ачкөз, эмес эле.

Алыстан көрсө же жакындан карп-курп кезигишип кетсе да Гулбиявандарга зыян келтирчү эмес.

Бул инсанияттын (адамзаттын) тукумунан деген түшүнүктө, аяр мамиле жасашып өтө азиз өтө ыйык жандык катары санашчу.

Азыркы илимий техника, курал-жарак ж.б.у.с. өнүккөн жаңы доордо, бул адам баласы күндөн-күнгө пейили бузулуп, адамдык асыл сапатынан ажырап, табийатка таш-боор мамилеси күч алып, таш-боор жырткычка айланууда.

Аркар кулжаларды, аюу, карышкыр, сүлөөсүн, илбирс жана башка жаныбарлардын көптөгөн түрлөрүн аёосуз кырышып, сейрек кездешүүчү тоо жаныбарларын жок кылууда.

Тээ бийиктен төмөн көздөй кетип бараткан Гулбиявандын адамдарга болгон ички туюму дал мына ушундай эле.

Анын да артынан сая кууп издеп жүрүшөт, атайын адамдар бөлүнгөн. Ал тургай тээ жогорку жактан Борбордук Партия өкмөтүнөн көрсөтмө болгон. Ушул сырдуу жападан жалгыз тоо жандыгын издеп адамдар тоого келип кетишти, жакында атайын топ дагы келишет.

Эгер караанын көрүп калышса тирүү кармаганга аракет кылышат, тирүү кармай алышбаса атып өлтүрүшүп тээрисин өкмөттүк партияга өтө чоң кубануу менен сүйрөп барууга ар-бири ынтызар!

Бул жок болуп бараткан жандыкты аяй турган бир дагы адам баласы жок!

Бул жандыкты таап, тутуп же атып алышса борбордук партия тарабынан чоң сыйлыкка ээ болушарын баары ойлошот, ошону самашат.

Мына ушундай жагдай шартты бул жапайы сырдуу жандык өз туюмунда сезет туят.

Таш агызчуудай болуп күркүрөгөн агыны катуу тоо дарыясы, Гулбияван ушул дарыянын үстүндөгү бийик жарга жеткенде тык токтоду.

Саамга жылга төрүнө жүз буруп, салкын шамалга боюн тосту.

Бир канча мүнөттөрдөн кийин кайра бери-карай бурулуп катуу күркүрөп кыйкырып жатты.

Жаратылыш коюунундагы жапайы адам ары-бери колун жаңсап, ичинде кайгы-муну кайнап акылдуу адамдарды жек көрүп, илим-билимдүү бирок таш боор адамдарга наалат каргыш айтып боздоп жатты.

Жапайы адам акыл эси өнүккөн бирок таш боор адамдарга жан дилинен катуу өкүнүп, катуу таарынып, катуу жек көрүп өкүрүп өксөп өксүп жатты.

Гүр-гүрр гүр-гүрр, гүү-гүү.

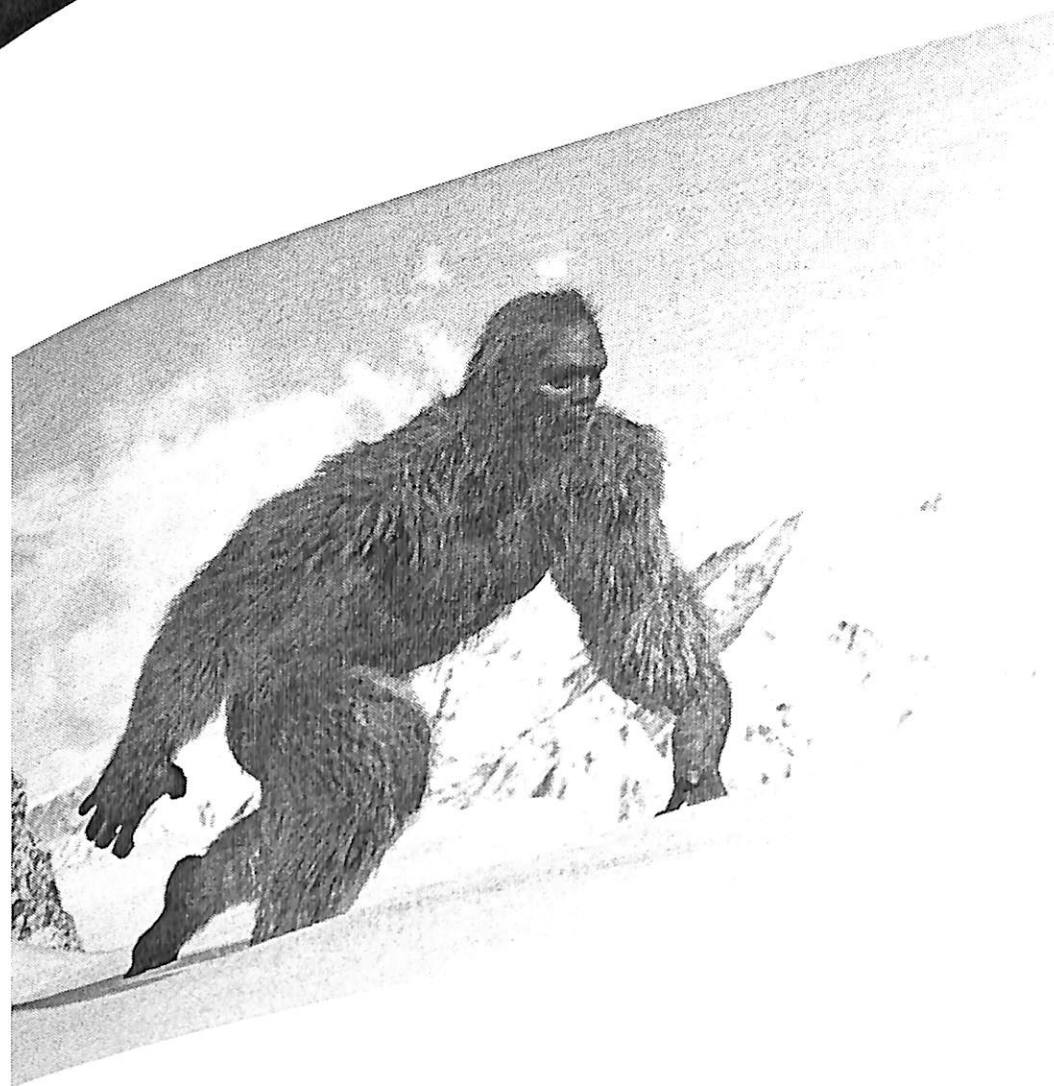
Калдайган чоң караан тээ бийик жардан, төмөндөгү дарыяны көздөй бойун таштады. Бул Памир тоолорундагы жападан жалгыз жашап жүргөн эң акыркы Гулбияван эле.

Катуу чаңырган үндөрдөн аска-зоолор жаңырып, аалам дүйнө солк этип бир саамга кыямат кайым боло түшкөнсүдү.

Арадан эт кайнатым убакыт өткөндө айлана кайра мемиреп тынчтыкка бөлөндү.

Тээ төмөндө беш-алты адам жылга өрлөй келе жатышты, ал адамдар Гулбияванды издөө үчүн атайын жөнөтүлгөн адамдар эле.

Эми алар эч качан, эч качан, эч жерден, сырдуу жана табышмактуу Гулбияванды таба алышпайт!!!

Жаратылыш коюунундагы жапайы адам ары-бери колун жаңсап, ичинде кайгы-муну кайнап акылдуу адамдарды жек көрүп, илим-билимдүү бирок таш боор адамдарга наалат каргыш айтып боздоп жатты.

Жапайы адам акыл эси өнүккөн бирок таш боор адамдарга жан дилинен катуу өкүнүп, катуу таарынып, катуу жек көрүп өкүрүп өксөп өксүп жатты.

Гүр-гүрр гүр-гүрр, гүү-гүү.

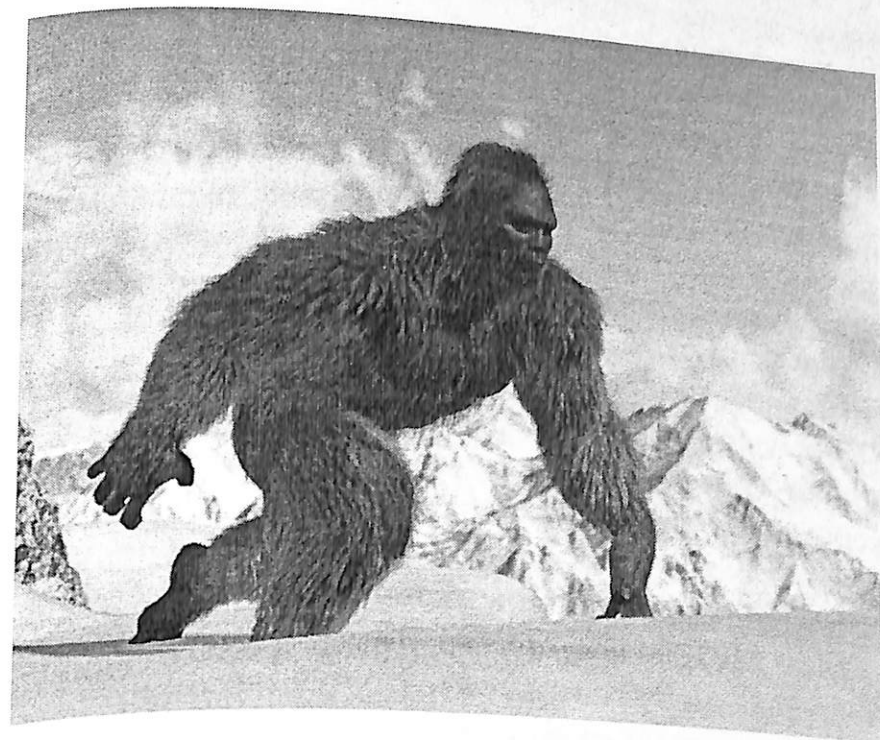
Калдайган чоң караан тээ бийик жардан, төмөндөгү дарыяны көздөй бойун таштады. Бул Памир тоолорундагы жападан жалгыз жашап жүргөн эң акыркы Гулбияван эле.

Катуу чаңырган үндөрдөн аска-зоолор жаңырып, аалам дүйнө солк этип бир саамга кыямат кайым боло түшкөнсүдү.

Арадан эт кайнатым убакыт өткөндө айлана кайра мемиреп тынчтыкка бөлөндү.

Тээ төмөндө беш-алты адам жылга өрлөй келе жатышты, ал адамдар Гулбияванды издөө үчүн атайын жөнөтүлгөн адамдар эле.

Эми алар эч качан, эч качан, эч жерден, сырдуу жана табышмактуу Гулбияванды таба алышпайт!!!

МУЗ-ТӨРГӨ КОНГОНДОР

Памир тоолорундагы башка планетадан келишкен белгисиз учуучу жандыктар.

Адаттагыдай эле мен бүгүн топоздорду санап келүү үчүн Муз-Төргө жөнөдүм.

Муз-Төргө жакындаган сайын мөңгүлүү тоолордун муздак сыдырым жели бетимди сылайт.

Бах, чиркин, Муз-Төрдүн муздак шамалы кандай керемет дароо адамдын дене боюн ойготуп сергитет. Муз-Төрдүн муздак шамалына колумду жайып көпкө турдум.

Ысыкка ыкшоолонгон денем муздак желге бир аз чыйрыгып анан бир жазылып алды. Кыялымда тамчыдай тунук ойлордун учкундары жанып, не бир керемет сезип турдум өзүмдү.

Муздак желге аралашкан түркүн гүлдүү чөптөрдүн жыты буркурап дене-боюмду балкытты.

Мен Муз-Төрдүн оң тарабындагы тектирде, топоздорго дүрбү салып көпкө отурдум, салкында топоздор да жыргап калышкандай, өйдөңкү жылганын төрүндө баары суу бойлой шиберде оттоп жүрүшөт.

Демек, баары жакшы топоздор аман эсен, карышкыр тийсе баары чогула үркүшүп төмөн түшүп келмек.

Азыр ушул кезде карышкырлар топозго тийишпейт, алар семиз суурларга аңчылык кылуу менен алек.

Мен дүрбүмдү таштын үстүнө коюп чөнтөгүмдөн тамекимди алып тутантмакчы болуп жатсам, асмандан катуу күүлдөп шуулдаган үндөр чыга баштады. Тоолор жаңырып, кийиктер үркүп, суурлар ышкырып Муз-Төрдүн ичиндеги бейпилдик заматта жоголду.

Тоодогу жан-жаныбарлар баары асманды тиктешет.

Ал аңгыча белгисиз учуучу аппарат Муз-Төрдүн чоң булагына жакындап барып жерге конду.

Бул учуучу аппараттарды биз, топозчулар, биринчи жолу көрүшүбүз эмес эле.

Ар жылы дал ушул Муз-Төргө алар учуп келишет, ар ай сайын келип турушат. Алгач көргөндө таң калып жүрчүбүз, а, азыр бир адаттагыдай эле окуя катары кабыл алып калдык.

Жайында күзүндө учуп келип Муз-Төрдүн булактарына конуп кайра учуп кетишет, анан кышында келеби, келбейби? Ал бизге караңгы, себеби биз, топозчулар алгач күздөөгө анан кыштоого көчүп түшүп кетebиз. Кышында бул жерлерди калың кар каптап калгандыктан, менимче, бул белгисиз учуучу башка планетанын учуучу жандыктары деле келбейт го.

Мен азыр таштын далдаасында отуруп аларга дүрбү салып жаттым.

Алар мага даана көрүнүп турду, адаттагыдай учуучу аппараттан жети планеталык жандык

түштү, тообо, демейдегидей алар ар дайым жетөө келишет, эч качан бешөө же алты, сегиз эмес.

Ар дайым туптуура жетөө.

Алар катарлаш баса Муз-Төрдүн булагын көздөй жетип барып булак суусуна жата калып ичип жатышты.

Булар менимче чаңкап кубаттары түгөнүп касиети калбай калганда келет Муз-Төргө.

Алгач келгенде сырткы робот сыяктуу кебетелери көгүш кум сыяктуу болуп чаңы чыккандай же түтүн сыяктуу бир нерсе каптагандай эле. Алар алсыз басып булакка барышат.

Булактын суусун ичип чаңкоосун кандырганда, бул робот сыяктуу жандыктардын өндөрү да өзгөрүп аппак тунук кристалл түскө кубулушат.

Анан кайра түптүз келип учуучу аппараттарына түшүп учуп кетишет.

Бул робот сыяктуу башка планетанын жандыктары Муз-Төрдүн булактарынын суусун ичип кетүү үчүн гана келишет, алар чаңкоосун Муз-Төрдөн кандырышат.

Демек, Муз-Төрдүн булактары касиеттүү, демек, Муз-Төрдүн тоо- таштары, шамалы, жан-жаныбарлары касиеттүү.

Муз-Төрдүн мөлтүр булагындай булак эч жерде жок.

Мен алар учуп кетишкенден кийин далай ойлонуп отуруп булак тарапка кадам шилтедим.

Тообо, яа, тообо, деймин жакамды кармап ичимден, алар адаттагыдай так калтырбай кетишиптир, баскан издери жерге түшпөптүр.

Мен топоздорду чогултуп бир сыйра көз жүгүртүп эсептеп кайра айылга кайттым.

Үйгө жеткенче мен белгисиз учуучу жандыктар жөнүндө ойлдум.

Булар Марс планетасынан келген окшойт, ал планеталарда кызыл куюндуу ыссык шамал уруп турса керек. Муз-Төрдүн муздак шамалы мөлтүр булагы кайдан ал жерде.

Ошол үчүн алар чаңкап, суусап, түтөп, чаңып, кызыл кумга айланып кетерде келишип, дал ушул Муз-Төрдүн ыйык мөлтүр булагына келип, аппак акак сыяктуу бермет денелерге айланганы, арууланганы келишет экен.

Белгисиз робот сыяктуу жандыктар, биз сыяктуу эттен кандан турган дене эмес, демек булар кумдан чакмак таштан кристалдардан куралып жаралган, деген бүтүм чыгардым, мен өз оюмду бекемдеп.

Кеч күүгүм киргенде топозчулар баарыбыз чогулуп тамактанып сүйлөшүп отурдук, өзүм болсо бүгүнкү көргөн билгенимди баарын сүрөттөп топозчуларга түшүндүрүп жаттым.

Алар менин ойлорумду толук колдошту, башка топозчулар да мен ойлогондой ойлошот экен, баарыбыздын ойлорубуз бир жерден чыкканына мен чындап кубанып отурдум.

Кырк жылдан ашык убакыт тоо арасында топоз кайтарган тажрыйбалуу Токур аттуу топозчу баарын айтып отурду, ал баарын билет экен.

Ал бүгүн айдын он беши экендигин, алар адашпай ар бир айдын он беши болгондо Муз-Төргө конуп булактан суу ичишерин, бул учуучу жандыктар шиберге, кумга, булак боюна, из калтырбай кетерин, алардын саны ар дайым жетөө боло тургандыгын жана бул учуучу белгисиз робот сыяктуу жандыктар кийинки беш жылда пайда болгондугун, андан мурда такыр алардын Муз-Төргө келбегендиги жөнүндө кызыктуу маек куруп берди.

Биз, топозчулар тажрыйбалуу карт топозчу Токурдун айткандарын муюп угуп отурдук.

Демек, тоо арасындагы Токур топозчу билген тажрыйбаларды, ал санаган ай күн эсептерин, ал тааныган жандыктардын жана башка көптөгөн табият сырларын азыркы "жасалма илимпоздор" билбесе керек.

Мен эмки айдын он бешинде кайрадан Муз-Төргө барууну чечтим

(Сигарет) ЧЫЛЫМ жөнүндө.

Бизде чылым дечүбүз.

Мен эмнегедир чылымды жакшы көрөм, азыр чылым тартпайм бирок жанымда бирөө тартса жыттап отургум келет.

Мен бала кезде атам чылым тартчу, мен эмнегедир чылым тарткым келе берчү. Анан өз эркиме баш ийбей кээде чылым уурдайт элем.

Бир жолу үйдөн эки чылым уурдап чыктым, экөөсүн бирдей тарттым анан көңүлүм айланып кустум, капкара ыс (ыш) кустум, ошондон кийин тартпай калдым. Союз кулап биз бала кезде чылым табылбай калды, атам чылым издеп атайын Мургапка районго барып отрядтан алып келгени эсимде.

Ал убакта ошол отряддагы заставадагы орус-тардан эле табылып калса керек эле.

Кийин мен жети сегизинчи класста Кара-Жылга деген жерге көчүп бардык, жаныбызда чек-ара застава бар эле. Ал жерде чылым кеңири табылчу. Родопи, Астра, Памир, Шипка деген чылымдар бар эле, пачкасынан тааныйт элем го чиркин. Анан атам бул чылымдар анча болбойт экен деп кийинчерээк "Полет" черкасс деген чылым тартып жүрдү, бирок Полет түзүк чылым болчу, атамдан далай жолу уурдадымго. Ошентип чылымга кызыгып жүрүп бир күн "Белеморканал" дегенди көрүп аябай таң калганмын. Кызыгып тартып да жүрдүм. Атам

кайсыл жерге барса азык-түлүк бизге конфет анан сөссүз өзүнө чылым алып келер эле. Атам эки күнгө бир пачка чылым тартат эле, кээде эки күнгө жетпей калса, -негедир расчёт чыкпай калды чылымдар киши колдуу болгон окшойт дейт эле.

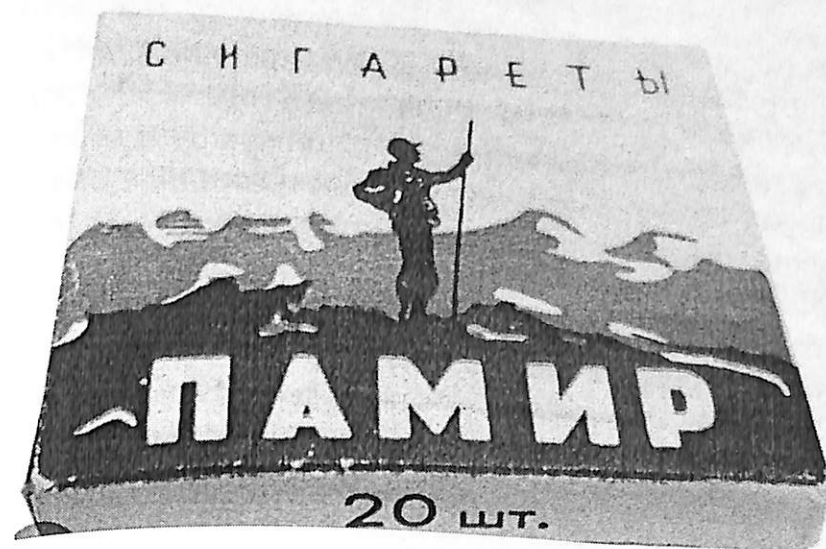
Көрсө ал киши менин уурдап тартканымды билет экен.

Ошентсе уялып бир канча күн чылым уурулукту токтотуп коёт элем. Бир жолу жайлоого коммерсанттар барды, май курут берип чылым алганыбыз эсимде. Кийин пачка-пачка блок-блок алып келип жүрдү, космос деген да чылым алып келгени эсимде. Анан кийинчерээк "Саратан" деген чылым жаңыдан чыкты деп алып келген. Андан кийин жашоо оңолуп атам "Президент" деген чып-калуу чылым тарткан күндөр болду. Ошол кезде "Президент", "Бонд" деген тамекилерди көргөндө таң калганмды айтпа. Бир кезде чылым табылбай чайды кагазга ороп тарткан учурлары болду, махорка тарткан мезгилдер болду.

Мен тамекини жакшы таанып билип чоңойдум, атамды туурап ээн жерлерге барганымда кулагыма чылым кыстарып алар элем.

Азыр ойлосо ошол кезде чылым тартканды серезно кабыл алып мода катары сезген экенмин.

Азыр да чылымдын жыты келсе, көз алдыма менин балалык кездерим жана атам эсиме келе берет, келе берет !!!

Автордун орус тилине которулган чыгармалары

ПОГРАНИЧНИК ВАЛЕРА В ГОРАХ ПАМИРА

Данная работа посвящена ветеранам-пограничникам СССР (России), служившим в горах Памира.

Российские пограничники несли службу в горах Памира, веками охраняя границу и выполняя свой долг упорным трудом.

Русские офицеры пережили в долине Памира много трудных и тяжелых дней и испытаний. Холод, ветер, дождь, мороз, бури, оглушающая тишина в пустыне и сухая летняя жара в некоторых долинах не могли сломить стальной острой воли солдат.

Этот молодой русский солдат с голубыми глазами и желтым цветом лица был счастлив оказаться в горах Памира.

Его звали Валера и военные офицеры звали его Валя

Валерии особенно нравятся горы Памира, он своими глазами видел разных горных животных, когда приезжал в эти горы.

Сам Валера горец, он родился и вырос в красивом маленьком поселке на горах Урала.

Владик заботился о подкормке специальных боевых лошадей в воинской части Памира.

Он особенно любит лошадей, потому что с детства рос верхом на лошадях.

Какое наслаждение ездить верхом по горным дорогам, какое чудо.

Когда он впервые приехал, он думал, что кроме диких зверей в горах Памира нет жизни, но он ошибался, здесь в горных реках водится самая здоровая рыба, и он много раз ел ее из военной столовой за праздничными столами. Ох, горная рыба так прекрасна, он однажды он ходил с офицерами на рыбалку, и большая, толстая, синяя блестящая рыба долго была перед его глазами.

Валерий удивлялся, не только услышав, но и увидев столько драгоценных камней и месторождений золота и серебра в пластах гор Памира, и чувствовал себя безгранично счастливым среди этих великих гор.

Валера с детства мечтал стать военным.

Он хочет отслужить в армии еще полгода, потом учиться в большом городе и вернуться служить пограничником в горах Памира.

Когда он думал об этих мыслях, ему становилось легко даже в тяжелом шинеле, в сапогах из чистой толстой кожи на ногах, и с необходимым снаряжением, прикрепленном к толстому ремню, в мыслях он парил как птица сокол.

- О Памир, мой Памир, ты стал моей любимым краем, ты стал яркой звездой моей юности, - о

Памир, я пришел к тебе и увидел яркий свет звезд на небе, - я счастлив с тобой!!!

Во время службы Валера то пешком, то верхом думал об этих мыслях и мечтал странствовать в бесконечном пространстве.

Мирная ночь среди гор Памира.

Ночь в этом месте спокойна, внизу течет голубая река Мургап, а журчание воды слышно вплоть до военной сторожевой башни.

Особую красоту окрестностям придает белый свет луны восходящей с вершины горы.

Черные тени, оставленные горами, сначала появляются на земле, становятся очень большими, а затем, по мере того как луна поднимается по небу, черные тени становятся все меньше и меньше, а белый свет все больше и больше покрывает земную поверхность.

Голоса фазанов эхом раздаются с гор, щебечут всевозможные птицы, и тогда горный хребет словно превращается в страну чудес.

Валеру потревожил звук пасущихся у реки лошадей и прервал его мысли. Лошади паслись, ели траву, а потом пошли к реке пить воду.

Прошло около двух с половиной лет с тех пор, как Валера впервые попал в горы Памира, по сравнению с тем, как он впервые приехал, он многое понял, многому научился, привык к жизни, военная жизнь его приготвила, и теперь он чувствует себя здоровым и стойким.

Среди гор человек получает особое влияние и становится сбалансированным как сами горы.

Валерий в эту ночь дежурил в карауле и всю ночную смену думал о каких-то особенных мыслях.

Горящие звезды на небе удалялись, и белела заря. далеко внизу бурлила река Мургап.

-Чиррр-чиррр, в какой-то момент мысли Валеру были прерваны громким свистом дежурного с той стороны.

Его сторожевая служба подходила к концу.

Но он был на страже в сегодняшней звездной ночи, погруженный в сладкие мысли и чувства.

Он спустился по каменным ступеням сторожевой башни.

Ночь на этих местах спокойна.

Как прекрасна ночь в сердце гор Памира.

Письмо домой с Памира.

Валера раз в месяц пишет письмо домой с Памира, пишет матери и отцу о красоте гор Памира, высоте, ветре, холоде, высоких перевалах рек и озер, и с гордостью пишет, что безукоризненно выполнил свой воинский долг среди гор.

Сегодня Валерий написал очередное письмо, почта доставит его письмо в далекую отцовскую деревню.

Он, как обычно, написал длинное и красноречивое письмо, а в конце написал название воинской

части, в которой служил, месяц, год, число и сегодняшнюю погоду, а в конце расписался.

Как обычно, он нарисовал синими чернилами на другой стороне клетчатой бумаги горный Памир и написал на этих горах «ПАМИР».

Сегодня он написал такое же письмо, но это было не одно, а два письма, одно письмо было к его родителям и братьям и сестрам домой, а другое письмо было к его любимой девушке.

Сегодня он оставил свое имя в горах.

Валерий пошел на специальную караульную службу в высокие горы, где на тех перевалах всегда дуют сильные ветры, и горы хорошо видны снизу.

Посреди гор скалы черные и белые разных цветов, некоторые из них похожи на статуи людей, некоторые на животных.

Эти каменные зоопарки тихо гудят, словно множество изготовленных на заказ гигантских статуй.

На большом камне, как стена, Валера написал свое полное имя, вырезая камнем, красиво прорисовал каждую букву, сначала свою фамилию, потом собственное имя, потом имя отца, потом месяц, день, год и число.

Он кончил писать и долго смотрел на эти записи, потом немного опустил и снова посмотрел: имя русского солдата Валеру было ясно видно на черном камне.

Он бесконечно радовался, имя его навечно написано в горах Памира, его следы, его военная жизнь и дни его юности — все написано на этих высоких скалах.

Широкоплечий юноша в длинном шинеле весело спускался с горы, и его имя было написано его рукой на лице Памира в эти самые дни.

Его имя было написано навсегда.

Валера любит дружбу и мир.

Валера, русский солдат, приехавший служить на границу в горы Памира, установил дружеские отношения с местным населением и подружился со всеми.

Жители Мургапской долины очень гостеприимны, гуманны, великодушны, добросердечны, просты, терпеливы, отважны и трудолюбивы.

Охраняя границу между горами Памира, русский солдат несколько раз заходил в дом пастухов, пил чай и ел пищу с их столов.

Вадера прекрасно знает, что пища, которую готовят памирцы, очень вкусная.

Валера не раз замечал, что их разнообразные блюда из молока, мяса и муки особенные.

Когда Валера входил в дом пастухов, он удобно усаживался и безбоязненно с ними разговаривал.

Он как свои пять пальцев знает, что Валера они не причинят вреда.

Пастухи спрашивают Володю как обычно - у тебя есть отец? - У тебя есть мать? - Ты с ними

переписываешься? — Ты не голоден? — Ты здоров? — Тебе не тяжело? Подобные вопросы они задают.

Валера, русский солдат, с удовольствием сидел и разговаривал с местными жителями Памира.

Эх, он любит их, потому что они благородные жители горы, чья щедрость подобна золоту.

Одни пастухи шутят и курят с ним, а другие разговаривают и смеются.

Горцы — люди чистые, с хорошим характером и без подвохов.

Валера всей душой любил жителей Памира и привык к ним.

Валера много раз фотографировался с памирцами на память, эти снимки сохранили дружбу, межнациональное согласие и единство, а сегодня стали исторической находкой.

Эх, сколько времени прошло с тех пор, но Валера должно быть, не забыл с молодости Памирские горы.

О благородные люди Памира!!!!

ВАЛЕРИЙ

В этом произведении Валера — персонаж, изображающий образ русского народа (Российских пограничников) среди гор Памира, яркий образ всех ветеранов-пограничников России.

Дни, проведенные в горах, молодость, юмор, путешествия, мечты, прошедшая эпоха, путь, судьба и история.

Это символ единства дружбы людей разных национальностей в ту эпоху!!!

Пограничник Валера — солдат-пограничник СССР, написавший свое имя на скале в горах Памира.

Валера — характер, который стал нераздельным братством людей того времени, культуры и высокой человечности.

Валера — горный памятник пограничнику прошлой эпохи в горах Памира.

Валера — неизгладимый след на Большом Памире, где через Памирские долины прошли русские войска.

И, описывая образ Валера-, мы оставили небольшую запись о прошлом.

Пусть это будет наш букет для ветеранов-пограничников, служивших на Памире!!!

Никто, никогда, ничто не будет забыто!!!
Мы не забудем прошлое!!!

Автор:

Осконбай Бердибаев.

Перевод: Роза Худобердиева.

(Художественное произведение, написанное для особых воспоминаний).

НА ПАМИРЕ

Автомобиль «УАЗ», летевший вниз с пересечения небесной вершины перевала Ак-Байтал, миновал старую каменную заставу старого цар Николая на берегу Муз-Куля и остановился у белых крытых корпусов ДЭУ на обочине где живут сотрудники дорожники Памирского тракта.

Из машины военного цвета вышли три человека, высокие, подтянутые в военной форме. Судя как эта военная машина подъехала к поворотному пункту, и остановилась прямо у входа в общежитие дорожников, можно было понять что, это был не первый их визит этого места. Из здания с крыльцом вышли их встречать двое мужчин, один из которых был высокого роста.

Знакомые русские ехали в рабочую командировку из военного отряда в Мургабе в комендатуру Кара-Куля. Встреча дорожников с военными длилась долго. Они стояли с радостным видом на лице, громко приветсуясь то обнимаясь, то дружески похлопывая друг друга по спине. Это были жильцы гор..., они жили и работали среди гор в гармонии и с природой и с людьми, каждый из них выполняли свои обязанности, понимали друг друга и придерживались особой миссии в дань уважения человечности.

Дорожники, в качестве хозяев взяв троих гостей вошли в коридор и направились во внутреннюю комнату.

Эта комната с окнами, выходящими на сторону Муз-Куле скромна, но притягивает человека, входящего в нее.

В комнате не видно особо дорогой мебели, всё просто.

В середине длинный стол, ряды стульев и радио на большом синем шкафу в углу.

Офицеры и дорожники располагались лицом друг к другу на стулья, улыбались и разговаривали о чём то.

На их лицах можно увидеть следы радости. Ну конечно, в таком безлюдном месте не каждый день бывают такие знакомые люди.

Через какое-то время на стол прибыло жареное мясо, хлеб, мелко нарезанный лук и суп из аркаршины. Ой, как же вкусно мясо архара на Памире, запах супа просто не передаваемый словами.

Все счастливые горцы громко смеялись.

На печке у входа кипит вода в чайниках, и кажется что, они присоединяются со своим шумным, радостным барахтаньем к сегодняшней встрече дорожников и пограничников.

Один из русских пограничников, евший за столом мясо архара вдруг вышел из дома и достал

НА ПАМИРЕ

Автомобиль «УАЗ», летевший вниз с пересечения небесной вершины перевала Ак-Байтал, миновал старую каменную заставу старого цар Николая на берегу Муз-Куля и остановился у белых крытых корпусов ДЭУ на обочине где живут сотрудники дорожники Памирского тракта.

Из машины военного цвета вышли три человека, высокие, подтянутые в военной форме. Судя как эта военная машина подъехала к поворотному пункту, и остановилась прямо у входа в общежитие дорожников, можно было понять что, это был не первый их визит этого места. Из здания с крыльцом вышли их встречать двое мужчин, один из которых был высокого роста.

Знакомые русские ехали в рабочую командировку из военного отряда в Мургабе в комендатуру Кара-Куля. Встреча дорожников с военными длилась долго. Они стояли с радостным видом на лице, громко приветствуясь то обнимаясь, то дружески похлопывая друг друга по спине. Это были жильцы гор..., они жили и работали среди гор в гармонии и с природой и с людьми, каждый из них выполняли свои обязанности, понимали друг друга и придерживались особой миссии в дань уважения человечности.

Дорожники, в качестве хозяев взяв троих гостей вошли в коридор и направились во внутреннюю комнату.

Эта комната с окнами, выходящими на сторону Муз-Куле скромна, но притягивает человека, входящего в нее.

В комнате не видно особо дорогой мебели, всё просто.

В середине длинный стол, ряды стульев и радио на большом синем шкафу в углу.

Офицеры и дорожники располагались лицом друг к другу на стулья, улыбались и разговаривали о чём то.

На их лицах можно увидеть следы радости. Ну конечно, в таком безлюдном месте не каждый день бывают такие знакомые люди.

Через какое-то время на стол прибыло жареное мясо, хлеб, мелко нарезанный лук и суп из аркаршины. Ой, как же вкусно мясо архара на Памире, запах супа просто не передаваемый словами.

Все счастливые горцы громко смеялись.

На печке у входа кипит вода в чайниках, и кажется что, они присоединяются со своим шумным, радостным барахтаньем к сегодняшней встрече дорожников и пограничников.

Один из русских пограничников, евший за столом мясо архара вдруг вышел из дома и достал

НА ПАМИРЕ

Автомобиль «УАЗ», летевший вниз с пересечения небесной вершины перевала Ак-Байтал, миновал старую каменную заставу старого цар Николая на берегу Муз-Куля и остановился у белых крытых корпусов ДЭУ на обочине где живут сотрудники дорожники Памирского тракта.

Из машины военного цвета вышли три человека, высокие, подтянутые в военной форме. Судя как эта военная машина подъехала к поворотному пункту, и остановилась прямо у входа в общежитие дорожников, можно было понять что, это был не первый их визит этого места. Из здания с крыльцом вышли их встречать двое мужчин, один из которых был высокого роста.

Знакомые русские ехали в рабочую командировку из военного отряда в Мургабе в комендатуру Кара-Куля. Встреча дорожников с военными длилась долго. Они стояли с радостным видом на лице, громко приветствуясь то обнимаясь, то дружески похлопывая друг друга по спине. Это были жильцы гор..., они жили и работали среди гор в гармонии и с природой и с людьми, каждый из них выполняли свои обязанности, понимали друг друга и придерживались особой миссии в дань уважения человечности.

Дорожники, в качестве хозяев взяв троих гостей вошли в коридор и направились во внутреннюю комнату.

Эта комната с окнами, выходящими на сторону Муз-Куле скромна, но притягивает человека, входящего в нее.

В комнате не видно особо дорогой мебели, всё просто.

В середине длинный стол, ряды стульев и радио на большом синем шкафу в углу.

Офицеры и дорожники располагались лицом друг к другу на стулья, улыбались и разговаривали о чём то.

На их лицах можно увидеть следы радости. Ну конечно, в таком безлюдном месте не каждый день бывают такие знакомые люди.

Через какое-то время на стол прибыло жареное мясо, хлеб, мелко нарезанный лук и суп из аркаршины. Ой, как же вкусно мясо архара на Памире, запах супа просто не передаваемый словами.

Все счастливые горцы громко смеялись.

На печке у входа кипит вода в чайниках, и кажется что, они присоединяются со своим шумным, радостным барахтаньем к сегодняшней встрече дорожников и пограничников.

Один из русских пограничников, евший за столом мясо архара вдруг вышел из дома и достал

НА ПАМИРЕ

Автомобиль «УАЗ», летевший вниз с пересечения небесной вершины перевала Ак-Байтал, миновал старую каменную заставу старого цар Николая на берегу Муз-Куля и остановился у белых крытых корпусов ДЭУ на обочине где живут сотрудники дорожники Памирского тракта.

Из машины военного цвета вышли три человека, высокие, подтянутые в военной форме. Судя как эта военная машина подъехала к поворотному пункту, и остановилась прямо у входа в общежитие дорожников, можно было понять что, это был не первый их визит этого места. Из здания с крыльцом вышли их встречать двое мужчин, один из которых был высокого роста.

Знакомые русские ехали в рабочую командировку из военного отряда в Мургабе в комендатуру Кара-Куля. Встреча дорожников с военными длилась долго. Они стояли с радостным видом на лице, громко приветствуясь то обнимаясь, то дружески похлопывая друг друга по спине. Это были жильцы гор..., они жили и работали среди гор в гармонии и с природой и с людьми, каждый из них выполняли свои обязанности, понимали друг друга и придерживались особой миссии в дань уважения человечности.

Дорожники, в качестве хозяев взяв троих гостей вошли в коридор и направились во внутреннюю комнату.

Эта комната с окнами, выходящими на сторону Муз-Куле скромна, но притягивает человека, входящего в нее.

В комнате не видно особо дорогой мебели, всё просто.

В середине длинный стол, ряды стульев и радио на большом синем шкафу в углу.

Офицеры и дорожники располагались лицом друг к другу на стулья, улыбались и разговаривали о чём то.

На их лицах можно увидеть следы радости. Ну конечно, в таком безлюдном месте не каждый день бывают такие знакомые люди.

Через какое-то время на стол прибыло жареное мясо, хлеб, мелко нарезанный лук и суп из аркаршины. Ой, как же вкусно мясо архара на Памире, запах супа просто не передаваемый словами.

Все счастливые горцы громко смеялись.

На печке у входа кипит вода в чайниках, и кажется что, они присоединяются со своим шумным, радостным барахтаньем к сегодняшней встрече дорожников и пограничников.

Один из русских пограничников, евший за столом мясо архара вдруг вышел из дома и достал

НА ПАМИРЕ

Автомобиль «УАЗ», летевший вниз с пересечения небесной вершины перевала Ак-Байтал, миновал старую каменную заставу старого цар Николая на берегу Муз-Куля и остановился у белых крытых корпусов ДЭУ на обочине где живут сотрудники дорожники Памирского тракта.

Из машины военного цвета вышли три человека, высокие, подтянутые в военной форме. Судя как эта военная машина подъехала к поворотному пункту, и остановилась прямо у входа в общежитие дорожников, можно было понять что, это был не первый их визит этого места. Из здания с крыльцом вышли их встречать двое мужчин, один из которых был высокого роста.

Знакомые русские ехали в рабочую командировку из военного отряда в Мургабе в комендатуру Кара-Куля. Встреча дорожников с военными длилась долго. Они стояли с радостным видом на лице, громко приветсуясь то обнимаясь, то дружески похлопывая друг друга по спине. Это были жильцы гор..., они жили и работали среди гор в гармонии и с природой и с людьми, каждый из них выполняли свои обязанности, понимали друг друга и придерживались особой миссии в дань уважения человечности.

Дорожники, в качестве хозяев взяв троих гостей вошли в коридор и направились во внутреннюю комнату.

Эта комната с окнами, выходящими на сторону Муз-Куле скромна, но притягивает человека, входящего в нее.

В комнате не видно особо дорогой мебели, всё просто.

В середине длинный стол, ряды стульев и радио на большом синем шкафу в углу.

Офицеры и дорожники располагались лицом друг к другу на стулья, улыбались и разговаривали о чём то.

На их лицах можно увидеть следы радости. Ну конечно, в таком безлюдном месте не каждый день бывают такие знакомые люди.

Через какое-то время на стол прибыло жареное мясо, хлеб, мелко нарезанный лук и суп из аркаршины. Ой, как же вкусно мясо архара на Памире, запах супа просто не передаваемый словами.

Все счастливые горцы громко смеялись.

На печке у входа кипит вода в чайниках, и кажется что, они присоединяются со своим шумным, радостным барахтаньем к сегодняшней встрече дорожников и пограничников.

Один из русских пограничников, евший за столом мясо архара вдруг вышел из дома и достал

из машины три бутылки русской водки "Столичная".

Пока произносились тосты, алюминиевые кружки, выстроенные в ряд на длинном столе, переходили из рук в руки и сталкивались друг с другом шумным стуком.

Каждый из сидящих здесь с удовольствием рассказывает о том, как они попали в этот заоблачный Памир, покинув родные места.

Один из них говорит, что он из Сибири: - Э...ээх! Сибирь и Памир! Какая разница между снегом там и ветром на Памире? Там огромные леса с высокими соснами, а здесь высокие горы с огромными скалами, среди которых живут архары, кулджи... Да, разница есть, но мы единый народ и сильное государство под названием СССР.

Один из дорожников не менее согревая обстановку пылкими речами рассказывает что, приехал сюда из жаркого горного Бадахшана, где созревают вкусные плоды тутовника, и теперь водит здесь бульдозер.

В разных местах на земле разные люди, и разные характеры, но судьба иногда сводит их вот так вот, за одним столом.

Сегодня был один из самых счастливых и праздничных дней и ночей в доме дорожников.

Была лунная ночь, и со стороны перевала Ак-Байтал были видны огни грохочущих машин.

Луна медленно приближалась к окну дома строителей, лаская своим светом лица людей, которые сидели и пили горячую похлебку и русскую водку. Их лица с наружи виднелись тусклыми а голоса еле слышными.

Месяцы, годы, времена ... проходят быстро и без остановки. А знакомые люди живущие и работающие в горах, соскучившиеся друг по другу встречаются за таким столом только один тогда, когда у них есть время...

Далекie горы друг с другом не встречаются, но так люди живущие в отдаленных горных деревнях иногда могут это себе позволить.

Эта встреча — само по себе счастье, а сидеть в горах со знакомыми людьми, разговаривать по душам, и пробовать пищу приготовленный с любовью для дорогих гостей-друзей — это и есть огромное счастье, как кыргызы любят говорить "тоодой бакыт".

Толкались речи с тёплыми пожеланиями, громкие тосты перекликались с шумным чоканием алюминиевых кружек:-

"Не имей сто рублей, а имей сто друзей"!!!

Памирских дорожников, у которых не сто а трое друзей, и у пограничников, у которых есть знакомые друзья-дорожники ... Не знаешь, что и сказать!!!

Нет большего счастья, чем дружба!!!!

Дружба не подчиняется национальности, языку, цвету кожи, времени, расстоянию, судьбе, препятствиям.

Только люди живущие среди горах могут знать настоящую дружбу, доверие и любовь друг к другу. Они чувствуют это нутром.

Памир, горы, дорожники, пограничники, и запах отварного бульона из мяса архара.

Автор: Осконбай Бердибаев.
Перевод: Роза Худобердиева.

МАЗМУНУ

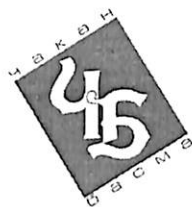
СӨЗ БАШЫ.....	3
АКСАКАЛДАР.....	6
ШАМАЛГА КАКТАЛГАН МЕРГЕН.....	7
ТОКТОМАТ МЕРГЕН.....	9
ЖОЛДОРДУ ЖОМОК КЫЛЫП ЖАЗЫП КЕТТИМ.....	13
ТЭЭ АЛЫСТАН КӨРҮНДҮМ.....	16
БИР КАЙРЫКТАР.....	18
УЛУТТАР АРАЛЫК ДОСУКТУН БЕЛГИСИН БИЛДИРГЕН АДАМ.....	21
ЫСЫМДАРЫ.....	23
ТООЛУУ-БАДАХШАНДЫН КЫРААН МЕРГЕНИ ТОКТОМАТ АТАНЫН.....	24
МЕРГЕНЧИЛИК БҮЮМДАРЫ.....	26
УНУТУЛГАН АЙМАК.....	28
КЫЙЫРДАГЫ КЫРГЫЗДАР.....	30
ЖАРАЛУУ КУЛЖА.....	32
КОШ-АГЫЛДЫН КҮМҮШ КУМДАРЫ.....	34
МУЗ-АРТТЫН САЛКЫН ШАМАЛЫ.....	36
ЧАҢКАСАМ ТООЛОРУМДУН БУЛАГЫНА.....	38
БАДАХШАНДА ЫР ТҮНӨК.....	40
ПАМИР ТООЛОР.....	44
КЫРГЫЗ ӨҢҮ.....	45
Сары-Кол кыргыздарындагы, сайма көчөттөрүнүн аталыштары.....	46
БҮРКҮТТӨР.....	48
"ПАМИРДЕН УЗАГАН КӨЧ".....	50
ТЕРЕЗЕЛЕР.....	56
ГУЛБИЯВАН.....	61
МУЗ-ТӨРГӨ КОНГОНДОР.....	64
(Сигарет) ЧЫЛЫМ жөнүндө.....	72
ПОГРАНИЧНИК ВАЛЕРА В ГОРАХ ПАМИРА.....	
НА ПАМИРЕ.....	

Өскөнбай Бердибаевдин
“Бадахшан балладасы” аттуу китеби
Бадахшандык кыргыздардан чыккан чыгаан
инсандар Токтомат Кенжебаев жана
Касым Бердибековдордун
жаркын элестерине арналат.

Өскөнбай Бердибаев
БАДАХШАН БАЛЛАДАСЫ
(Чыгармалар жана баяндамалар)

Компьютердик калыпка салган
Молдалиев Бактыбек

Times New Roman ариби менен терилди.
Басууга 30.11.2023 кол коюлду.
Офсет кагазы. Офсеттик ыкма менен басылды.
Нускасы 100. Буюртма №011223

ЖИ Газибаев Х. “Чакан Басма” басмаканасында басылды.
Жалал-Абад шаары. Токтогул көчөсү, 22-1.

